

1. táblázat

Továbbképzési módszerek a könyvtárosok részvétele mértékének rangsorában

főasszisztens és asszisztens). Törekcsenek arra is, hogy minél többen szerecsenek tudományos fokozatokat: jelenleg 24-en készítik egyetemi doktori értekezésüket, további 24-en pedig kandidátusi disszertációjukat.

További cél, hogy a felsőoktatási intézményekben szakosított tanári kar alakuljon ki. Ez egyben azt is lehetővé tenné, hogy a képzési bázisok fokozatosan a tudományos kutatás műhelyeivé szerveződjének. Az oktatók egyelőre 90 kutatási témán dolgoznak. E témák azonban jórészt történetiek. Mindössze két olyan kutatási téma akad, amely az országos kutatási főirányokhoz kapcsolódik és mindössze egyetlen, amelyik az egyik ágazatközi irányba illeszkedik be. Ez az arány korántsem kedvező.

A képzési bázisok szellemi fejlesztésével párhuzamosan törekcsenek az elhelyezési, felszerelési problémák megoldására is. A jegyzetekkel kapcsolatos nehézségek megszüntetésére ugyancsak program készült.

/STEPERSKI, J.: Kształcenie bibliotekarzy, pracowników informacji oraz kadry dydaktycznej dla potrzeb SINTO = Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji, 1978, 4. sz. p. 26–32./

(Futala Tibor)

Könyvtárosok továbbképzése

Továbbképzésen mindazon tevékenység értendő, melynek célja a kutatás és a mindennapi gyakorlat közötti távolság áthidalása, lépéstartás az új módszerek és technológiák kialakulásával, azaz az alapképzés utáni rendszeres és állandó továbbtanulás, folyamatos tájékozódás. A brit Könyvtáros Szövetség (*Library Association*) egy csoportja összeállított egy jegyzéket a továbbképzési módszerekről, mégpedig a könyvtárosok személyes közreműködése mértékének sorrendjében (1. táblázat).

Az alábbiak a közművelődési és tudományos könyvtárakban 1976-ban e tárgyban végzett felmérés részleteit és eredményeit foglalják össze.

A szakirodalom olvasása

A 2. táblázatban a könyvtári szaklapok rangsora látható, olvasottságuk alapján. Az egy-egy könyvtáros által rendszeresen olvasott folyóiratok száma közművelődési könyvtárosok esetében 0–14, tudományos könyvtárosok esetében 0–20. Az átlag azonban csupán 1–2 folyóiratot olvas.

a) Tudományos könyvtárosok	Pont
1. Kötetlen beszélgetés kollégákkal	76
2. Aktív részvétel szakmai megbeszéléseken	72
3. Más könyvtárak látogatása	67
4. Útmutatók készítése olvasók számára	66
5. Vitairatok készítése könyvtári használatra	62
6. Könyvtári szakirodalom olvasása	60
7. Továbbtanulás magasabb fokozat elnyeréséért	57
8. Részvétel konferenciákon és értekezleteken	54
9. Részvétel belső tanfolyamokon	
Részvétel rövid tanfolyamokon	44
10. Aktív részvétel az intézmény irányításában	39
11. Részvétel belső munkacsoportok munkájában	35
12. Kutatómunka	29
13. Részvétel más intézményekkel közös munkacsoportok munkájában	28
14. Beszélgetés szakmán kívül álló csoportokkal	25
15. Tisztviselés szakmai egyesületekben	17
16. Szerzői tevékenység	16
17. Előadások tartása konferenciákon vagy értekezleteken	13
18. Közlemények írása a szakajtó számára	9
19. Más könyvtárak segítése	5
b) Közművelődési könyvtárosok	
1. Kötetlen beszélgetés kollégákkal	226
2. Aktív részvétel a szakmai megbeszéléseken	209
3. Beszélgetés szakmán kívül álló csoportokkal	156
4. Útmutatók készítése belső használatra	152
5. Más könyvtárak látogatása	151
6. Részvétel belső tanfolyamon	147
7. Útmutatók készítése olvasók számára	146
8. Könyvtári szakirodalom olvasása	145
9. Részvétel konferenciákon és értekezleteken	142
10. Részvétel belső munkacsoportok munkájában	129
11. Részvétel rövid tanfolyamokon	114
12. Továbbtanulás magasabb fokozat elnyeréséért	84
13. Kutatómunka	70
14. Részvétel más intézményekkel közös munkacsoportok munkájában	61
15. Tisztviselés szakmai egyesületekben	58
16. Előadások tartása konferenciákon vagy értekezleteken	49
17. Szerzői tevékenység	47
18. Aktív részvétel az intézmény irányításában	33
19. Más könyvtárak segítése	28
20. Közlemények írása a szakajtó számára	14

Megjegyzés

3 pontot kapott a nagy intenzitással, 2 pontot a közepes intenzitással és 1 pontot a kis intenzitással folytatott tevékenység, 0 pontot, ha a jelzett tevékenységet egyáltalában nem végezték.

2. táblázat

2. tábl. folyt.

A könyvtárosok által legtöbbet olvasott folyóiratok népszerűségük sorrendjében

a) Tudományos könyvtárosok	Pont
1. Library Association Record	26
2. Assistant Librarian	8
3. Journal of Librarianship	7
4. Journal of Documentation	6
5. Aslib Proceedings	5
New Library World	5
6. Audio-visual Librarian	4
7. College and Research Libraries	3
Education Libraries Bulletin	3
Program	3
8. CTFE Bulletin	2
School Librarian	2
9. American Society for Information Science J.	1
Aslib Booklist	1
Catalogue and Index	1
Indexer	1
Information Processing and Management	1
Information Scientist	1
Journal of Library Automation	1
Junior Bookshelf	1
Library Education Group News	1
Library Journal	1
Library Review	1
Libul (NE Polytechnic Library Bulletin)	1
Medical Library Association Bulletin	1
Scottish Library Association News	1
University of London LRCC Bulletin	1
Vine	1
b) Közművelődési könyvtárosok	
1. Library Association Record	88
2. New Library World	42
3. Assistant Librarian	34
4. School Library Association News	8
5. Journal of Librarianship	
School Librarian	5
Youth Libraries Group News	
6. Audio-visual Librarian	
Library Review	4
7. Growing Point	
Junior Bookshelf	3
8. Aslib Proceedings	
Brio	2
Service Point	
9. CIIG Newsletter (?)	1
Catalogue and Index	1
Children's Literature in Education	1
Library Journal	1
Library Trends	1
Library History	1

The Library	1
Rare Book News	1
Aslib Bulletin	1
Aslib Information	1
Books for Your Children	1
Journal of Documentation	1

Megjegyzés

1-1 pontot kapott minden folyóirat, amelyet a megkérdezettek az őket leginkább érdeklő folyóiratként vagy rendszeresen olvasott folyóiratként jelöltek meg.

A folyóiratok iránt tanúsított érdektelenség okát a megkérdezettek abban jelölik meg, hogy nincs egyetlen folyóirat sem, amelyik átfogó képet adna a könyvtárügy fejlődésének mindenkor helyzetéről. Egyes folyóiratokat túlságosan elméletinek, másokat apró hírekre tördeltnek tartottak; kifogásolták egyes folyóiratok bőbeszédűségét is.

Javasolták egy általános jellegű új folyóirat létrehozását, mely gyakorlati kérdések tárgyalásával kitöltené a népszerű ismertetéseket és az elvont elméleti fejtegetéseket közlő lapok között mutatkozó űrt.

Egy másik javaslat szerint fejlettebb információs rendszert kell kiépíteni a könyvtárosok folyamatos szakmai tájékoztatására.

A közművelődési könyvtárosok 33%-a és a tudományos könyvtárosok 36%-a *nem olvasott egyetlen könyvtári szakkönyvet sem* az előző évben. Könyvismertetéseket is csak viszonylag kevesen néznek át rendszeresen. Bíralták a könyvek színvonalát is. Megállapították, hogy a tudományos eredmények gyakorlati alkalmazását a tankönyvek és a magasröptű elméleti fejtegetések közötti szinten tárgyaló művekre lenne szükség.

Egyelőre megoldatlan probléma, hogy a könyvtárosok, akik tudatában vannak annak, mennyire fontos feladat a felhasználók állandó tájékoztatása, a kelleténél sokkal kevesebbet törődnek saját szakirodalmuk hasznosításával.

A szakmai fejlődést elősegítő tevékenység

Az előbbi megállapítás tükröződik az 1. táblázatban is: a szakmai fejlődés érdekében végzett tevékenységek sorában a szakirodalom olvasása meglepően kevés pontszámot kapott. Ez ellenkezik egy amerikai felmérés* eredményével, akárcsak az a tény, hogy a brit könyvtárosok kevésbé aktívak saját könyvtáruk körén kívül. A brit könyvtárosok abban is különböznek az amerikaiaktól,

* STONE, E.: Factors relating to the professional development of librarians. Scarecrow Press, 1969.

hogy inkább a gyakorlati munkával, a könyvtártechnikával foglalkoznak, mintsem elméleti kérdésekkel. Ha nem is hanyagolják el a felhasználó érdekeit, de *nemigen törődnek a kommunikáció és szociológia kutatási eredményeivel.*

A szakismeretek folyamatos fejlesztése érdekében fontosnak tartott és valóban folytatott tevékenységek rangsora nagyjából megegyezik. Arra a kérdésre, hogy mit tennének szakmai fejlődésük érdekében, ha kedvezőbb körülmények azt lehetővé tennék, változatlanul a táblázat első két helyén álló tevékenységet jelölték meg legfontosabbnak, a további rangsor azonban módosul. Így pl. a közművelődési könyvtárosok szívesen tanulnának tovább magasabb fokozat eléréseért, de részt vennének belső oktatásban is. A tudományos könyvtárosok kevés kutatómunkát végeznek, de szívesen vennék, ha erre több lehetőségük nyílna.

A szakismeretek folyamatos fejlesztésére ösztönző és azt gátló tényezők

A személyhez kötött egyéni indítékok közül a legerősebb az érdeklődés és az ismeretszerzés öröme; gátló tényező viszont a családi és magánélet, illetve az erre fordítandó időszükséglet. A csoportos tevékenységre ösztönző tényezők fontossági sorrendjét a 3. táblázat mutatja.

A munkakörülményekből fakadó gátló tényezők közül a legtöbben a napi munkát említették, melyet távollétük alatt senki nem végez el helyettük. Többen nem látják értelmét új módszerek és technológiák megismerésének, melyeket – részben a vezetők ellenállása miatt – úgysem tudnak napi munkájukban hasznosítani. Mások rutinmunkának tartják foglalkozásukat, melyhez nincs szükség új ismeretek szerzésére. Ennek ellenére mégis ösztönzőnek tartják egyesek új technológiák bevezetését és a könyvtáros változó szerepét.

A könyvtár haladást ösztönző vagy gátló légköre erősen befolyásolja a szakismeretek fejlesztését a tapasztalatok szerint. A magasabb beosztású munkatársak buzdításának jelentősége nemcsak a tekintetben érvényesül, hogy az együttjár-e konkrét anyagi vagy egyéb irányú támogatással. Az ösztönzésnek többféle módja között szerepel még munkaidő-kedvezmény biztosítása, a fejlődés ellenőrzése, belső tanfolyamok szervezése stb.

A fejlesztésre irányuló tevékenység esetében a külső körülmények (költség, a tanfolyamok helye stb.) kevésbé döntőek, mint a tartalom és a módszerek. Az utóbbiak választott rangsorát a 4. táblázat mutatja be. A felmérés szükséges, hogy a könyvtárosokat felbátorítsák a könyvtárjukban folyó fejlesztésük eredményeinek publikálására; csökkentsék a tanfolyamok mennyiségét és összehangolják a programjaikat; a könyvtárosok bővebb tájékoztatást és útmutatást kapjanak a lehetőségek kö-

3. táblázat

Csoportos tevékenységre (bizottságok munkájában, konferenciákon, értekezleteken való részvételle) ösztönző tényezők fontosságuk sorrendjében

a) Tudományos könyvtárosok	Pont
1. Személyes érdeklődés, az ismeretszerzés öröme	51
2. Látókör bővítés	40
3. Magasabb beosztású munkatársak buzdítása	39
4. Lépéstartás a technika fejlődésével	37
5. Kapcsolatteremtés lehetősége más könyvtárosokkal	33
6. Munkatársak befolyása	
Szellemi torna igénye	30
7. Lépéstartás a könyvtáros változó szerepével	29
8. Munkaidő-kedvezmény	
Helyettesíthetőség távollét alatt	
A tevékenység helyének kedvező fekvése	28
Munkaköri feladat megoldásának szükségessége	
9. A tevékenység magas színvonala	27
10. Kilátás előléptetésre	
Új munkakör, más feladatok ellátása	23
11. Anyagi támogatás	
A felhasználók bonyolultabb igényeinek kielégítése	22
12. A tevékenység kis költsége	17
13. Kedvező családi körülmények	16
14. Szakképzettség szerzése	13
15. Anyagi megbecsülés	12
b) Közművelődési könyvtárosok	
1. Személyes érdeklődés, az ismeretszerzés öröme	150
2. Magasabb beosztású munkatársak buzdítása	125
3. Lépéstartás a könyvtáros változó szerepével	118
4. Látókör bővítés	113
5. Kapcsolatteremtés lehetősége más könyvtárosokkal	110
6. A tevékenység helyének kedvező fekvése	96
7. Helyettesíthetőség a távollét alatt	
Munkatársak befolyása	93
Kilátás előléptetésre	
8. Szellemi torna igénye	91
9. A tevékenység magas színvonala	88
10. Kedvező családi körülmények	85
11. Lépéstartás a technika fejlődésével	82
12. Munkaidő-kedvezmény	77
13. Munkaköri feladat megoldásának szükségessége	72
14. A felhasználók bonyolultabb igényeinek kielégítése	71
15. Anyagi megbecsülés	66
16. Új munkakör, más feladatok ellátása	62
17. A tevékenység kis költsége	59
18. Anyagi támogatás	57
19. Szakképzettség szerzése	51

Megjegyzés

2 pontot adtak a „nagyon fontos” és 1 pontot a „fontos” megjelölésre.

4. táblázat

**Gyakorló könyvtárosok számára tartandó tanfolyamok
hasznosnak tartott tartalmi elemei
fontosságuk sorrendjében**

a) Tudományos könyvtárosok	Pont
1. Nem-könyvjellegű könyvtári anyagok	71
2. Az információkeresés újabb fejleményei	67
3. Könyvtárgépesítés	64
4. Könyvtárigazgatás	63
5. Kutatási módszerek	60
6. Munkaerőgazdálkodás	57
7. Társadalomtudományi dokumentáció	51
8. Természettudományi dokumentáció	49
9. Statisztikai módszerek	43
10. Kommunikáció	40
11. Szervezélmélet	39
12. Felnőtt olvasók	37
13. Felhasználói igénykutatás	36
14. Történettudományi dokumentáció	35
15. Könyvkereskedelem	33
16. Gyermekeolvasók	32
17. Hátrányos helyzetű olvasók	30
18. Szépirodalom (klasszikusok, szórakoztató olvasmányok)	28
19. Gyermekirodalom	26
20. Történettudományi bibliográfia	18
b) Közművelődési könyvtárosok	
1. Könyvtárigazgatás	181
2. Nem-könyvjellegű könyvtári anyagok	175
3. Munkaerőgazdálkodás	173
4. Könyvtárgépesítés	157
5. Hátrányos helyzetű olvasók	137
6. Az információkeresés újabb fejleményei	129
7. Felnőtt olvasók	122
8. Szervezélmélet	118
9. Felhasználói igénykutatás	117
10. Gyermekeolvasók	115
Kutatási módszerek	
11. Gyermekirodalom	111
Kommunikáció	
12. Szépirodalom (klasszikusok, szórakoztató olvasmányok)	108
13. Könyvkereskedelem	100
14. Statisztikai módszerek	93
15. Természettudományi dokumentáció	79
Társadalomtudományi dokumentáció	
16. Történettudományi dokumentáció	73
17. Történettudományi bibliográfia	44

Megjegyzés

2 pontot adtak a „nagyon hasznos” és 1 pontot a „hasznos” megjelölésre.

zötti eligazodáshoz; a tanfolyamok igazodjanak a gyakorlati követelményekhez.

A könyvtáros egyesületek és az oktatási intézmények szerepe

A javaslatok szerint a Könyvtáros Egyesületekre a következő feladatok hárulnak:

fel kell mérni a könyvtárosok továbbképzési szükségleteit;

az átfedések elkerülésére össze kell hangolni a különböző lehetőségeket. Ez a gyakorlatban többek között irányelvek kidolgozását, a szükségletek és lehetőségek egybevetését, a visszajelzések figyelemmel kísérését jelenti;

a könyvtárakat rá kell bízni munkatársaik szakmai fejlődésének támogatására;

szorosabb kapcsolatot kell kiépíteni a könyvtárosképzést végző intézményekkel;

gondoskodni kell a szakmai gyakorlat magasabb szintjének megteremtéséről.

A könyvtárosképző iskoláknak három, egymással összefüggő feladatköre van: az oktatási szükségletek felmérése; együttműködés a gyakorló könyvtárosokkal; az oktatási módszerek összehangolása.

A szükségletek kielégítése érdekében a könyvtárosszólak, a helyi könyvtárakkal karöltve

szervezenek helyi tanfolyamokat; ösztönözzék a könyvtárakat a tanfolyamok hatásának visszajelzésére;

vitassák meg a tanfolyamok tervét különböző könyvtártípusokat képviselő könyvtárosokkal;

vonjanak be több gyakorló könyvtárost az iskola által szervezett oktatásba;

dolgozzanak ki oktatási eszközöket, melyeket a helyi könyvtárak belső oktatásuk folyamán hasznosíthatnak.

A hangsúly mindig a gyakorlati munkán legyen.

Felmerül az a kérdés, mennyire terjed ki e téren a könyvtár kötelezettsége; mennyire használhatóak a különböző tanfolyamokon, pl. a szabadegyetemen szerzett ismeretek, és milyen mértékben kell a könyvtárosnak kitekintenie saját könyvtárának keretein túl, mennyire van szüksége általa nem használt rendszerek ismeretére?

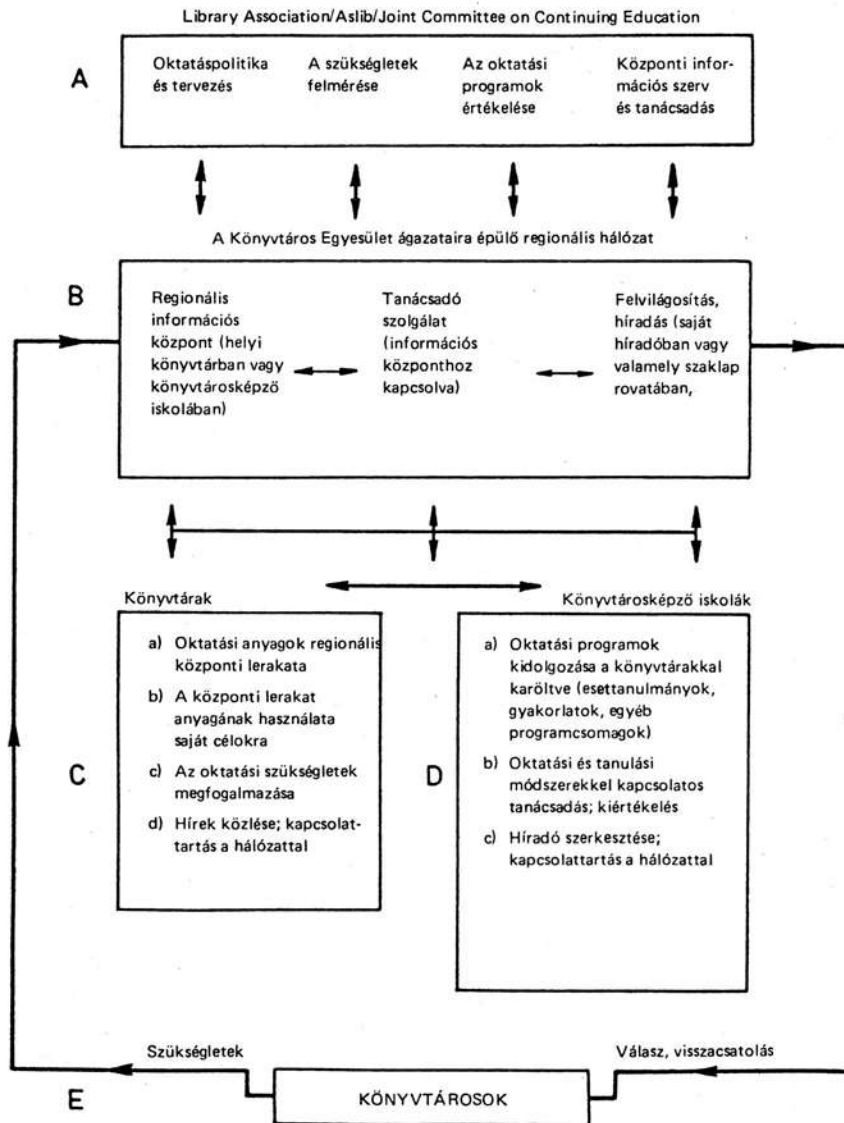
Az állandó és rendszeres tanulás és tájékozódás mind a könyvtáros, mind a könyvtár szempontjából sokkal hasznosabb, mint a szakaszos, esetenkénti tanulás. *Feltétlenül szükség van a könyvtáron belüli oktatásra*, az alapos helyi ismeretek megszerzésére. Ennek érdekében a könyvtárnak a következő feladatai vannak:

hatékony kommunikációs csatornákat kell teremteni és alkalmat kell adni a részvételre a döntésekben;

a belső tájékozódás érdekében rövid szemináriumokat kell szervezni;

5. táblázat

A könyvtárosok továbbképzésének modellje Nagy-Britanniában

alkalmat kell teremteni a különböző szintű munkák közötti kapcsolat létesítésére, az összefüggések és a fejlesztési tervek általános megismertetése érdekében; jól felszerelt és korszerű könyvtárat kell saját szakirodalmukból a könyvtárosok rendelkezésére bocsátani.

Határozottan körvonalazni kell a könyvtár oktatási irányelveit; a rendelkezésre álló lehetőségekről és – akár csak a már említett országos viszonylatban – a könyvtáron belül is részletes tájékoztatást és útmutatást kell adni a munkatársaknak.

Lélektani és gyakorlati szempontból egyaránt fontos, hogy a tanfolyamokról visszatérő munkatársak beszámoljanak újonnan szerzett ismereteikről, és hogy ezeket

az ismereteket a könyvtár a lehetőség szerint azonnal fel is használja napi munkájában.

Mind a tudományos, mind a közművelődési könyvtárosok részéről felmerült az a kívánság, hogy az amerikai gyakorlathoz hasonlóan 7–10 éves munka után hosszabb – egy éves – fizetett tanulmányi szabadságot kapjanak újabb fokozat elnyeréséhez. A könyvtárosok többségének azonban ennél sokkal szerényebbek az igényei.

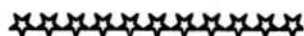
Összefoglalva megállapítható, hogy eddig kevés történet a szükségletek felmérésére. Sok az átfedés; az összehangolás elsősorban a Könyvtáros Egyesületre vár. A könyvtárosok nem kapnak megfelelő útbaigazítást, de nem kielégítőek a folyamatos ismeretszerzés lehetőségei

sem. Országos szerv helyett inkább helyi központok hálózatára, a könyvtárak és a könyvtárosképző iskolák szorosabb együttműködésére lenne szükség.

A vizsgálat eredményeinek figyelembevételével készült a szakismeretek folyamatos fejlesztését elősegítő általános modell, amelyet az 5. táblázat ábrázol.

/JONES, N.: *Continuing education for librarians.* = *Journal of Librarianship*, 10. köt. 1. sz. 1978. p. 39-55./

(Dezső Zsigmondné)

A könyvtárosképzést leginkább befolyásoló 20 várható esemény^{1/}

Az esemény sorszáma	Az esemény	Az esemény sorszáma	Az esemény
1.	Kommunikációs hálózat kifejlődése az üzleti élet, a kórházak, a könyvtárak, az államigazgatás és az egyetemek számára, kétirányú televíziós kapcsolattal és nagy sebességű faksimile-átviteltechnikával.	12.	Az otthoni kommunikációs szolgáltatások széles körű elterjedése: az előfizetők TV programok és számítógépes adattárak nagy kínálatában válogathatnak.
2.	A széles körű nyilvánosság számára hozzáférhető központi adattárak, adatok vagy szakmai információk keresése céljára, elsősorban könyvtári, orvosi, ipari és oktatási célokra.	13.	Könnyen kezelhető számítógépi software gyakorlatlanok számára is lehetővé teszi a számítógépek használatát a problémák széles körének megoldására.
3.	Az információk előállítása és elosztása a nemzeti erőforrások növekvő részét köti le, a pénzhez és munkaerőhöz hasonló fontosságú tényezővé válik a termelésben.	14.	A tudomány és a tájékoztatásügy fejlődése forradalmi változásokra vezet az információk megszerzésében, tárolásában és keresésében.
4.	Valamennyi korosztály és társadalmi osztály 50%-a rendszeresen korszerűsíti képzettségét, hogy lépést tudjon tartani a munka világában bekövetkező gyorsütemű változásokkal.	15.	A szövetségi kormány és a tagállamok kormányai sokkal nagyobb részt vállalnak a helyi közművelődési könyvtári szolgáltatások pénzügyi ellátásában és támogatásában.
5.	Az amerikai könyvtárak 90%-a automatizált könyvtárhálózati rendszerekhez kapcsolódik.	16.	A könyvtárak és könyvtárosképző iskolák 90%-ában elterjed a kollektív vezetés (közös döntések).
6.	Az oktatás kevésbé lesz érdekelt az avulásnak kitett ismeretek fejlesztésében, mint inkább annak megismertetésében, hogy miként szerezhetők és szervezhetők meg ismeretek, amelyek felkészítik az embereket a tanulásra és továbbképzésre.	17.	A felsőoktatás nem kielégítő gazdasági feltételei miatt az ALA által elismert könyvtárosképző iskolák 10%-a megszűnteti működését vagy egyesül más egyetemi intézményekkel.
7.	Felsőfokú végzettségűnél alacsonyabb képzettségű munkaerők beállítása sokféle jelenlegi könyvtárosi munkakörben.	18.	Mágnesszalagokon hozzáférhető előadások, számítógépes oktatási csomagok és elektronikusban tárolt könyvtári állományok közvetítése otthonokba vagy a közösségi központokba lehetővé teszi a diákok számára személyi, munkaköri és tanulmányi törekvéseik összehangolását.
8.	A kommunikációs forradalom befolyása a társadalomra felülmúlja az ipari forradalmét.	19.	Az egyetemi végzettségű dolgozók iránti kereslet jelentősen csökken.
9.	Új alkalmazási feltételek kidolgozása könyvtári és információs állások betöltéséhez.	20.	A hagyományos előadási mód megszűnik a könyvtárosképző iskolák 40%-ában az oktatógépek, a zártlencsű TV, az interaktív TV, az audio-vizuális eszközök és a számítógépes oktatás következtében.
10.	A képesítési vizsga és az újraképesítés kötelezővé válik a könyvtárosok számára.		
11.	Több százezer tudományos dolgozó, kutató, olvasó, író, tolmács és műszaki szakszemélyzet foglalkoztatására kerül sor a feldolgozott információkat korszerű információhordozókkal és technikai berendezésekkel terjesztő információs rendszerekben.		

A könyvtártudományi és tájékoztatástudományi oktatás jövője

Az Amerikai Könyvtárosképző Iskolák Szövetségének (*Association of American Library Schools, AALS*) Dékáni és Igazgatói Tanácsa (*Council of Deans and Directors*) tagintézményeinek véleményét kérte azokkal a jövőben várható fejleményekkel, tendenciákkal kapcsolatban, amelyek előreláthatólag befolyásolni fogják a könyvtárak tevékenységét és a könyvtárosképzést. A végső cél az volt, hogy már most meg lehessen tervezni azokat a változtatásokat, amelyek szükségesek és kívánatosak a jövőbeli fejlemények kedvező alakításához.

Az információk gyűjtésénél az ún. *delfi módszert* követték. Egymás után két kérdőívet küldtek ki azzal a

1. táblázat

^{1/} A körkérdésre adott válaszok kiértékelése nyomán